

FFS 2009:5

Utkom från
trycket
2009-12-09

Försvarsmaktens föreskrift om verkställighet av tillträdes- och IKFN-förordningarna;

beslutade den 4 december 2009.

Försvarsmakten föreskriver med stöd av 28 § tillträdesförordningen (1992:118) och 69 §§ förordningen (1982:756) om Försvarsmaktens ingripande vid kränkningar av Sveriges territorium under fred och neutralitet, m.m. (IKFN-förordningen) och efter hörande av respektive samråd med Rikspolisstyrelsen, Kustbevakningen, Tullverket, Sjöfartsverket och Transportstyrelsen följande.

Inledande bestämmelser

1 § Dessa föreskrifter upphör att gälla om Sverige kommer i krig. Föreskrifterna i 28-36 §§ i denna författning börjar tillämpas först när regeringen har meddelat ett sådant förordnande som avses i 1 § IKFN-förordningen. När 28-36 §§ är i tillämpning, gäller inte föreskrifterna i 8-26 §§ i denna författning för krigförande staters statsfartyg och statsluftfartyg.

2 § Av 15 § förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten, jämförd med bilaga 2 till samma förordning, följer att chefen för enheten för insatser i Högkvarteret benämns insatschef.

Ledning

3 § Insatschefen ska utöva den operativa ledningen av underställda och underlydande enheter i samband med verksamhet enligt tillträdesförordningen (1992:118) och IKFN-förordningen (1982:756).

4 § Insatschefen ska besluta order och riktlinjer för incidentberedskapen samt samordna verksamheten mellan militära förband och övriga organisationsenheter och samverkande myndigheter.

5 § Vid insatser får en chef besluta insatsregler för underlydande personal.

Den chef som beslutar en insatsregel är ansvarig för att regeln står i överensstämmelse med svensk och internationell rätt samt att den är förenlig med insatsregler som har beslutats av en högre chef.

6 § Insatschefen ska kontrollera att berörda förbandschefer får del av de tillstånd som lämnas enligt tillträdesförordningen (1992:118).

7 § Rapporter till Försvarmakten från myndigheter enligt 27 § tillträdesförordningen (1992:118) ska i fråga om

1. utländska statsfartyg, lämnas till marintaktiska staben i Högkvarteret,
2. utländska statsluftfartyg, till flygtaktiska staben i Högkvarteret, och
3. utländska militära fordon, till armétaktiska staben i Högkvarteret.

Föreskrifter under fred

Tillträde till svenskt territorium

8 § Insatschefen prövar frågor om tillstånd för tillträde till svenskt territorium enligt 5 § tillträdesförordningen (1992:118).

Insatschefen får besluta om yttranden över remisser från Regeringskansliet avseende ärenden enligt 6 § tillträdesförordningen.

Har regeringen bemyndigat Försvarmakten att utfärda närmare bestämmanden för tillträde till svenskt territorium ska insatschefen besluta dessa.

Insatschefen får överlämna frågan att avgöra ärenden enligt denna paragraf till personal vid den egna enheten.

Tillstånd för utländsk militär personal att bära uniform

9 § Frågor om tillstånd för utländsk militär personal att bära militär uniform vid vistelse inom svenskt territorium ska prövas av chefen för ledningsstaben i Högkvarteret. Ett sådant beslut ska delges berörda organisationsenheter i Försvarmakten och andra berörda myndigheter.

Ingripanden

Allmänt

10 § Har ett ingripande gjorts mot ett fartyg eller luftfartyg ska dess position och identitet samt de åtgärder som har vidtagits mot det antecknas i en loggbok eller på annat varaktigt sätt. Anteckningarna ska, om möjligt, kunna bestyrkas med fotografier, radarregistreringar eller på annat liknande sätt.

11 § Ett utländskt fartyg som uppträder inom svenskt territorium och som inte har identifierats som statsfartyg, ska behandlas som ett handelsfartyg. Om särskilda skäl talar för det ska fartygets status kontrolleras. Om det behövs för genomförande av kontrollen, ska fartyget prejas och visiteras.

Råder efter kontroll enligt första stycket tveksamhet om fartyget är ett statsfartyg eller ett handelsfartyg, ska insatschefen avgöra frågan.

12 § Ett utländskt luftfartyg som uppträder inom svenskt territorium utan att vara identifierat ska behandlas som statsluftfartyg i avvaktan på att dess status fastställs.

13 § Om ett fartyg eller ett luftfartyg inte åtlyder en prejningsorder eller vägrar visitering ska det behandlas som ett statsfartyg respektive statsluftfartyg i avvaktan på insatschefens besked om status.

14 § En anmodan till ett fartyg eller ett luftfartyg att lämna territoriet eller att upphöra med verksamhet som är förbjuden enligt tillträdesförordningen (1992:118) ska om möjligt ske via radio eller med signaler eller tecken.

15 § En varning enligt IKFN-förordningen (1982:756) som utförs med varningsskott ska utföras på ett sådant sätt att skada inte vållas. Mot luftfartyg beslutar luftoperativ insatsledare om varningsskott inom ramen för insatschefens order och riktlinjer för incidentberedskapen.

16 § Om vapenmakt tillgrips, ska den anpassas till vad som bedöms nödvändigt för att förhindra att överträdelsen genomförs och avbrytas då det avsedda syftet har uppnåtts.

17 § Visitering av fartyg eller luftfartyg ska utföras av en visiteringsgrupp med särskilt utbildad personal.

Visiteringsgruppen ska vara beväpnad, om inte insatschefen har beslutat annat. Visitering av fartyg ska ske i form av pappersvisitering och, om så behövs, av skeppsrannsakan.

En säkerhetsvisitering enligt 5 § IKFN-förordningen (1982:756) ska ha till syfte att förhindra att fartyget eller luftfartyget förstörs eller skadar omgivningen.

Ingripanden mot utländska statsfartyg

18 § Vapenmakt mot en utländsk ubåt i undervattensläge ska avbrytas om ubåten intar övervattensläge, om inte föreskriften i 14 § IKFN-förordningen (1982:756) ska tillämpas. Detsamma ska gälla om det framgår att ubåten är manöveroduglig.

Överbefälhavaren, eller den han eller hon bestämmer, beslutar om sådan vapenmakt utan föregående varning som avses i 15 § andra stycket IKFN-förordningen.

19 § Ingripande med vapenmakt enligt 16-18 §§ IKFN-förordningen (1982:756) ska enligt 7 § samma förordning ske först efter föregående varning. Fullföljande med vapenmakt får ske endast om marintaktisk chef, eller högre chef, inte har beslutat annat.

Överbefälhavaren, eller den han eller hon bestämmer, beslutar om vapenmakt får tillgripas i självförsvar enligt 6 § IKFN-förordningen inom utländskt territorium.

20 § Ankarplatser som avses i 15 och 16 §§ IKFN-förordningen (1982:756) bestäms av marintaktisk chef i Högkvarteret.

Ingripanden mot utländska statsluftfartyg

21 § Identifiering, varning och prejning av luftfartyg ska i tillämpliga delar utföras på det sätt som anges i Annex 2 till Chicagokonventionen om internationell civil luftfart.

22 § Om ett utländskt statsluftfartyg har landat i Sverige i strid mot tillträdesförordningen (1992:118) ska militär personal ombord uppmanas att lämna luftfartyget. Personalen ska överlämnas till polisen. Enligt 27 § IKFN-förordningen (1982:756) ska personalen hållas kvar i avvaktan på vidare åtgärder om polismyndigheten begär det.

Om personalen vägrar att lämna luftfartyget eller befälhavaren vägrar svensk personal tillträde, ska insatschefen hänskjuta ärendet till överbefälhavaren eller den han eller hon bestämmer.

23 § Om ett utländskt statsluftfartyg har landat i Sverige på grund av nöd, ska reparationer tillåtas enligt Högkvarterets bestämmande. Personalen ska överlämnas till polisen. Om polismyndigheten begär det ska personalen hållas kvar i avvaktan på vidare åtgärder.

Om insatschefen bedömer att säkerhetsvisitering enligt 5 § IKFN-förordningen (1982:756) behövs men medgivande inte lämnas av luftfartygets befälhavare, ska ärendet hänskjutas till överbefälhavaren eller den han eller hon bestämmer.

24 § Om ett utländskt civilt luftfartyg har landat i Sverige i strid mot gällande bestämmelser, ska den enhet i Försvarsmakten som har vidtagit åtgärder mot luftfartyget enligt 27 § IKFN-förordningen (1982:756) vara beredd att lämna polismyndigheten det biträde som avses i den paragrafen.

25 § Vapenmakt ska tillgripas mot utländska eller okända robotar som överflyger svenskt territorium.

Vapenmakt ska även tillgripas mot obemannade utländska statsluftfartyg som uppträder inom svenskt territorium utan att ha rätt att vara där och mot obemannade okända luftfartyg som uppträder inom svenskt territorium. Vapenmakt enligt detta stycke får endast tillgripas om luftfartyget uppträder under omständigheter som tyder på fientlig avsikt.

Incidentjaktledaren ska fatta beslut om användning av vapenmakt enligt första och andra styckena.

26 § Den luftoperative insatsledaren ska besluta om ingripande med vapenmakt efter föregående varning mot utländska statsluftfartyg. Beslutet ska fattas inom ramen för insatschefens och flygtaktisk chefs order och riktlinjer för incidentberedskapen. Detsamma ska gälla då överbefälhavaren, eller den chef han eller hon bestämmer, vid särskilda förhållanden har beslutat en order om att vapenmakt utan föregående varning ska tillgripas.

Överbefälhavaren, eller den han eller hon bestämmer, beslutar om vapenmakt får tillgripas i självförsvar enligt 6 § IKFN-förordningen inom utländskt territorium.

Föreskrifter som gäller under såväl fred som neutralitet

Kontroll av sjöfart, fiske och luftfart

27 § Insatschefen ska besluta i frågor om biträde åt andra myndigheter enligt 28-30 §§ och 35 § andra stycket IKFN-förordningen (1982:756). Insatschefen ska även besluta om användning av vapenmakt enligt 33 § IKFN-förordningen vid kontroll av sjöfart och fiske.

Insatschefen får överlämna beslutanderätten enligt första stycket till personal vid den egna enheten.

Föreskrifter under neutralitet

Särskilda föreskrifter om ingripande mot krigförande staters fartyg och luftfartyg

Statsfartyg

28 § Insatschefen ska bestämma plats för kvarhållande vid ingripanden enligt 42 och 45 §§ IKFN-förordningen (1982:756).

Ett kvarhållet fartyg och dess utrustning ska vidmakthållas.

Insatschefen får medge att personal från en krigförande stats statsfartyg lämnar detta.

29 § Marintaktisk chef ska rapportera till insatsstaben var och när en krigförande stats statsfartyg påbörjar eller avslutar genomfart av svenskt territorialhav.

30 § Avgångstider och tidsfrister som avses i 16 och 17 §§ tillträdesförordningen (1992:118) ska bestämmas av marintaktisk chef, om inte insatschefen för vissa fall har bestämt något annat.

31 § Kontroller som avses i 48 § IKFN-förordningen (1982:756) ska ske genom insatschefens försorg.

Statsluftfartyg

32 § Insatschefen ska bestämma plats för kvarhållande av en krigförande stats statsluftfartyg vid ingripanden enligt 53 § IKFN-förordningen (1982:756).

Ett kvarhållet luftfartyg och dess utrustning ska vidmakthållas.

Insatschefen får medge att personal från krigförande stats statsluftfartyg lämnar detta.

33 § Insatschefen beslutar om tillträde för ambulansluftfartyg enligt 15 § tillträdesförelörden (1992:118).

Ett utländskt ambulansluftfartyg som enligt 54 § IKFN-förelörden (1982:756) ska framföras inom svenskt territorium ska, om det inte är olämpligt, genom insatschefens försorg beordras att landa för inspektion och fastställande av status. En sådan åtgärd ska genomföras så snart som möjligt efter inpassage över territorialgränsen. Ambulansluftfartyget får inte hållas kvar.

Uppbringade fartyg

34 § Om ett svenskt uppbringat fartyg hålls kvar enligt 55 § IKFN-förelörden (1982:756) ska prisbesättningen som satts ombord på fartyget omhändertats och avvärpnas.

Kontroll av sjöfart

35 § Visitering enligt 63 § IKFN-förelörden (1982:756) ska utföras om ett fartyg avses ingå i en konvoj som ska skyddas av svenska stridskrafter. Sådan visitering ska även utföras innan passersedel utfärdas för genomfart av ett förbjudet område.

Kontroll av luftfart

36 § Den luftoperative insatsledaren ska besluta om ingripande med vapenmakt efter föregående varning mot utländska civila luftfartyg inom ramen för order och riktlinjer för incidentberedskapen.

Undantag

37 § Försvarsmakten får medge undantag från föreskrifterna i denna författning. Överbefälhavaren, eller den han eller hon bestämmer, fattar beslut i ärenden om undantag.

Denna författning träder i kraft den 1 januari 2010. Genom författningen upphävs Försvarsmaktens föreskrifter (FFS 1994:41) om verkställighet av tillträdes- och IKFN-förordningarna.

Sverker Göranson

Stefan Ryding-Berg